

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

Quae sit humana tentatio, & quomodo moderanda sit cap. viii

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

DE RATIONE COERCEN. LIBID.

frone, tonsione pectoris, gemitibus, singultibus, suspiriis, eleuatione crebra oculorum in cœlum, genuflexionibus, lachrymis, & eiusmodi. Neminem profecto auxiliū suppliciter exposcentem in tentationibus destituit unquam Deus, sed potius ei de tentatione ipsa prouentum donat: ut quondam Paulo apostolo, Hieronymo, Benedicto, Francisco, & cæteris sanctis: qui oppugnati in eo certamine castitatis acerrime, diuina tamen adiūto ope tentationum semper uictores fuerunt: utq; maxime tentati sunt, ita & maxime exaltati. Dicit enim Anselmus tentationem, cui non assentitur, non modo peccatum non esse, sed meritum magis, & paratam exercendæ uitæ tutis materiam. Precandum igitur nobis est, non tam ut nulla subintret mentem tentatio (& si id optandum esset maxime) quàm ne nos capiat, & expugnet, ac nostrum extorqueat uiolenter assensum: quum perinde sit id, ac si perficiatur opere peccatum. Propterea Sararam abbatissam Scithicam legimus tredecim annos acriter à fornicationis dæmone uexatam nunquam precatam fuisse, ut reliceretur à se dæmon, sed tantum, ut non superaretur ab eo, dicens. Da mihi fortitudinem Deus meus. Sapienter ea quidem, quoniam sicut uno eodemq; motu exagitatum cœnum foetet, & unguentum fragrat: sic una eademq; tentationum procella, casti prouehuntur ad gloriam, impudici demerguntur in gehennam.

Quæ sit humana tentatio, & quomodo moderanda sit. Cap. VIII.

Satis iam elucere arbitror, uel ex his quæ dicta sunt, aliud esse immundis cogitationibus agitat

& tentamenta carnis substinere: aliud sordidis cupidita-
 tibus inquinari, & tentationibus assentiri: quoniam nul-
 la quamuis turpis cogitatio, seu tentatio uitio nobis
 ascribitur, nisi consummatio peccati, seu saltem con-
 sensus, siue delectatio fuerit aliquando subsequuta: quo-
 niam non in uolucro carnalium cogitationum, sed in
 deliberatione, siue delectatione inest peccatum. Hinc
 Paulus apostolus. Tentatio, inquit, uos non appra- 1. Cor. 10.
 hendat, nisi humana. Humana scilicet quæ inuitos
 etiam adoritur: non enim arbitrio nostræ uoluntatis
 aduenit nobis, sed in quadam naturali sese insinuans,
 iudicium præuenit rationis. Vnde apostolus ad Ga- Gal. 5.
 latas dicit. Caro concupiscit aduersus spiritum, &
 spiritus aduersus carnem. Hæc enim sibi inuicem ad-
 uersantur, ut non quæcunque uultis, illa faciatis. In-
 sunt quidem nobis uitiorum uelut igniculi quidam,
 tam ex pondere humanæ corruptibilitatis, quam ex
 uis, aut auditis, aut etiam per sese conceptis imagi-
 nibus, uel motibus quibusdam rapidis, & in consulo-
 tis, uel impulsu, atque persuasionibus dæmonum: qui-
 bus si assensus animus uoluntarie sese astrinxerit, tunc
 tandem dæmoniaca, & letalis efficitur tentatio, & de-
 sinit esse humana: quæ ex infirmitate humanæ fragi-
 litatis absque noxa homini euenire conceditur. Quis
 est enim qui non subiaceat tentationi? quando & Ies-
 us noster ductus est à spiritu in desertum ut tentaretur
 à diabolo: & Iacobus zebedei apostolus, & cognatus
 Christi dicat. Vnusquisque tentatur à sua concu- Matth. 4.
 piscencia, abstractus et illectus, quum ea concepit, pec- Iaco. 1.
 cati parit, peccatum uero consummatum generat mor-
 tem. Et Iob. Tentatio ait, est uita hominis super ter- Iob. 7.
 ram. Ita profecto res se habet: ut si quis uitam dus-
 cat absque ulla tentatione, aut ignoratum à diabo-
 lo (ut sapiens quidam dicit) aut despectum se credat
 quando uacare prorsus tentationibus, quæ diu in corpore

DE RATIONE COERCEN. LIBID.

uiuimus, sit supra hominis fastigium, atq; angelicæ sane
magis, q̄ humanæ uirtutis. Tribus modis (ut inquit Be-
da) agitur tentatio: suggestione, delectatione, consensu.
Suggerere quidem aduersarii nostri est, delectari sensum,
consentire autem tam humanæ fragilitatis esse potest q̄
malitiæ. Nam quicumq; et suggestioni resistit pugnant,
uictoriæ corona dignus est, qui uero concepti in corde
criminis delectatione afficitur, subito factus est dæmonis
mancipium et æternæ mortis reus. Proinde ergo quam
naturæ repugnare non possumus, atq; omnino fieri ne-
quit, quin à propria concupiscentia et carnis, et dæmoni-
nis suggestione tentemur, procurandum nobis est (quod
proxime dicebam) ut primo statim congressu, priusquàm
status mentis grauius agitetur, recens, ac nouella tentatio
sopiatur. Hic autem in hac consultatione semper nobis
in consilio adhibenda est domina, et magistra ratio, quæ
nos doceat q̄ leue sit, quanq; momentaneum quicquid
hic tantopere delectat, et afficit: quanq; anxium durum,
fœdumq; seruire libidini inhiare uoluptatibus, et carnis
imperis subiacere. Nam quicumq; licenter eiusmodi ten-
tationis libere grassari permiserit, difficile erit postmo-
dum, non efficere quicquid sibi diutina interim fuerit ten-
tatione suggestum. De tentatione autem fornicationis,
senex quidam ex illis patribus antiquis lepidissima qua-
dam similitudine ita eleganter disseruit. Dicebat is nidori
culinæ meritoria eiusmodi tentationem esse per simile:
quem quidem trāseuntium inde omnium pares olfa-
ciunt; sed alii eo odore capti ingrediuntur tabernam, et
epulantur nil nisi securitatem quærentes; alij uero de eo
ipso nidore nihil curātes, alicuius tantū delicatioris assa-
turæ moniti, ultra uel fameſcentes pertrāseunt: quoniam
nec olfatui consensit animus, nec suppressit appetitus ra-
tionem. Sic pari modo de obscœna tantatione exiſti-
mandum esse dicebat: q̄ non magnopere curādum est,
si sine culpa nostra uariis perturbationibus impugnetur
sæpenumero

sapenunero mens, & cōcutiat memoria uoluptatis mō
 nō super assentiēs tētatiōi, & ad nidore nō currat foetētis
 libidinis, attractus blanda titillatione uoluptatis. Hic itaq;
 studiosissime cauendum est, ne quando fraudolenter, &
 occultis insidiis capiamur, & hosti nostro clandestina, ac
 intestina prodicione tradamur. Nam & munitissimæ ple
 runq; urbes, quum diu multorum palām obsidentium
 uiolētiam superauerint, occulta demum cuiuspiam
 defectione produntur, & qua hostis diuturna obsidione
 ferro, fame, tormentis, igne q; non poterat penetrare, so
 la deniq; unius cuius perfidia adiutus irrumpit. Haud sa
 ne multo secius saepe nos prodit insidiosa, atq; occulta
 tentatio: quā forte intra nos secure sine fraudis suspitione
 euagari permittimus, ut qui antea multis palām oppu
 gnationibus carnis diutius inuicti, ac intrepidi ualenter
 obstiterimus paruo subinde negotio, circumuenti dolo
 sa tentationis fraude succumbamus. Frustra quidem die
 sponuntur praesidia in moenibus, frustra portæ claudun
 tur, & claustra firmantur, si uel rima relinquatur incusto
 dita, & aperta: per quam possit improuisus hostis irrum
 pere, & uiam inde sibi facere ad regiam, capiendam: cu
 ius potissima sedes est in corde: à quo omnis spiritualis
 uictoria triumphus q; dependet. Ideo extat sapientissimi
 regis consilium dicentis. *Omni custodia serua cor tuum.*
 Ibi quidem latent in insidiis hostes acerrimi, qui nos in
 cautos trucidēt. Vnde noster dominus. *De corde inquit
 exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicat
 tiones, & reliqua, quæ sequuntur.*

Quomodo sit aduersariis nostris spirituali
 bus resistendum.

Cap. IX.

PROU. 4.

Non ab re profectō monemur omni diligentia
 obseruare & custodire cor nostrum quando id
 diabolus in primis tanquā præcipua munimēta

L L